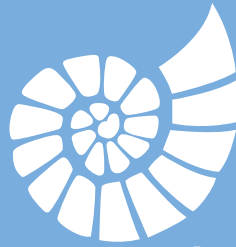

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

www.filoi-gnhm.gr

Έτος ίδρυσης 1978

Τεύχος 162

ΟΚΤ-ΝΟΕΜ-ΔΕΚ 2025

Τριμηνιαία έκδοση των Φίλων του Εθνικού Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Γουλιανδρή

Τι είναι ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ;

*«... Ρώτησα κάποιους φοιτητές: “Γιατί προστατεύουμε τις χελώνες;”
Ένας μου είπε: “για να παίξουν το ρόλο τους στο οικοσύστημα”.
Άλλος μου είπε: “επειδή και τα ζώα πρέπει να έχουν ίσα δικαιώματα”.
Κι ένας τρίτος μου είπε: “Προσπαθούμε να προστατεύσουμε τις χελώνες.
Δεν ξέρω αν θα τα καταφέρουμε. Αυτό που ξέρω όμως είναι ότι
στην προσπάθειά μας αυτή γινόμαστε καλύτεροι άνθρωποι ”...»*

Αυτά είπε ο Earl Possard, Αμερικανός επιστήμονας υπεύθυνος για προγράμματα άγριας ζωής, στο μεσογειακό συμπόσιο για θαλάσσιες χελώνες που έγινε στο Μαρόκο το 2022.

Κι εγώ λέω «όποιος έτσι συλλογάται, συλλογάται καλά»... συλλογάται πολιτισμένα.

Άννα Κ-Μ

ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ-όλα συνδέονται

Εγκαίνια και Ημερίδα

Μετά από 60 χρόνια λειτουργίας το Μουσείο μας στις 12/11/25 αναγνωρίστηκε και επίσημα ως Εθνικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Γουλανδρή. Αυτό ήταν σκοπός και των ιδρυτών, Άγγελου και Νίκης Γουλανδρή, που υλοποιήθηκε σήμερα χάρις στην επίμονη προσπάθεια της σημερινής προέδρου κ. Φαλής Βογιατζάκη και των συνεργατών της.

Η διακόσμηση και η ατμόσφαιρα στο αίθριο ήταν φαντασμαγορική, όπως και το μικρό εισαγωγικό βίντεο, από την εταιρία Foss Productions με τίτλο «Εθνικό», ένα αφιέρωμα στη νέα εποχή του ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ.

Με σύντομες ή εκτενέστερες ομιλίες συμμετείχαν: η Πρόεδρος του Μουσείου μας, η Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης, Κωστής Χατζιδάκης, η Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Νίκη Κεραμέως, ο Γ.Γ. Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων, Πέτρος Βαρελίδης, ο Γιώργος Αγουρίδης, μέλος και Νομικός Σύμβουλος του Δ.Σ. του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ), ο δήμαρχος Κηφισιάς, Βασίλης Ξυπολυτάς και ο Διευθύνων Σύμβουλος της Εθνικής Ασφαλιστικής, Δημήτρης Μαζαράκης.

Ακολούθησε ξενάγηση του κοινού σε μικρές ομάδες στην έκθεση «Βιοποικιλότητα - όλα συνδέονται» από την κ. Μαρία Κατσακιώρη, συντονίστρια στη δημιουργία της έκθεσης.

Έτσι ολοκληρώθηκε και το τελευταίο βήμα της θεσμικής μετάβασης του Ιδρύματος σε Εθνικό. Εκτός από τον νόμο 5106/2024 και το άρθρο 38 του νόμου, που το ονόμασε Εθνικό Μουσείο, στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως δημοσιεύθηκε στο Τεύχος Β', αριθμός φύλλου 6055/12.11.25, το Προεδρικό Διάταγμα το οποίο τροποποιεί τον οργανισμό του κοινωφελούς Ιδρύματος με την επωνυμία Μουσείο Γουλανδρή.

Με τη δημοσίευση αυτή ολοκληρώνεται και τυπικά η διαδικασία θεσμοθέτησης, αρκετά ταχύτερα μάλιστα από το αρχικά προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα.

Η ΗΜΕΡΙΔΑ

Συνδεδεμένη με τα πιο πάνω ήταν και η ημερίδα που πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 15/11 με θέμα «Βιοποικιλότητα - όλα συνδέονται». Οι κεντρικές ομιλίες ήταν δύο:

Η πρώτη «**Η φυτική ποικιλότητα της Ελλάδας και οι επιδράσεις της κλιματικής αλλαγής**» έγινε από τον Παναγιώτη Δημόπουλο, Τμήμα Βιολογίας, Παν/μίου Πατρών.

Ανάμεσα στα άλλα συζητήσαμε: – Η χώρα μας είναι πρώτη στην Ευρώπη και σε ποικιλία δέντρων.

– Όσο πιο νότια τόσο περισσότερα είδη υπάρχουν. Πολλά είναι ενδημικά όπως ο Δεντρόκεδρος που υπάρχει μόνο στον Πάρωνα και τον Ταΰγετο και μετά στην Ανατολία.

– Οι οροσειρές είναι «Κλιματικά καταφύγια».

– Με την κλιματική αλλαγή στη βόρεια Ευρώπη θα χαθούν περισσότερα είδη.

Η δεύτερη ομιλία «**Οι σαύρες της ανατολής και τα πουλιά της δύσης**» έγινε από τον Παναγιώτη Παφίλη, Τμήμα Βιολογίας, ΕΚΠΑ. Ανάμεσα στα άλλα ο ομιλητής ανέφερε ότι:

– Το πρώτο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας

έγινε το 1858 στο Πανεπιστήμιο στην Ελλάδα από τους Βαυαρούς την εποχή του Όθωνα.

– Τα ελληνικά νησιά κανείς δεν ξέρει πόσα ακριβώς είναι.

– Ο άνθρωπος συχνά έχει διαμορφώσει τη φύση και το τοπίο. Ένα παράδειγμα είναι οι αναβαθμίδες με τις ξερολιθιές που έχουν δημιουργήσει έδαφος εδώ και 4000 χρόνια. Άλλο παράδειγμα είναι η εξαφάνιση των λιονταριών που κάποτε υπήρχαν στην Ελλάδα, τα βλέπουμε στην πύλη των λεόντων στις Μυκήνες.

– Στην πατρίδα μας υπάρχει μεγάλος αριθμός ενδημικών ειδών. Υπάρχει όμως και πρόβλημα με τα ξενικά είδη όπως το σκαθάρι που κατέστρεψε τόσους φοίνικες. Το 15% των ειδών του Εθνικού Κήπου είναι ξενικά, όπως τα παπαγαλάκια.

– Υπάρχει μια σαύρα που τη λένε Τσαπερδόνα.

Στο ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ συμμετείχαν οι δύο κεντρικοί ομιλητές και οι: Κωνσταντίνα Μασίκα, ΥΠΕΚΑ, Ιωάννης Μητσόπουλος, ΑΠΘ - ΟΦΥΠΕΚΑ, Βασιλική Χρυσοπολίτου, ΕΜΦΙΓ/ΕΚΒΥ, Νίκος Τσιόπελας, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία. ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Μαρία Κατσακιώρη, ΕΜΦΙΓ/ΕΚΒΥ

Απ' όσα ακούστηκαν συγκράτησα ότι δυστυχώς η βιοποικιλότητα είναι χαμηλά στην ατζέντα των υπουργείων και ότι στην Αμερική σε κάποιες πολιτείες αφαιρέθηκε από την παλαιοντολογία το κεφάλαιο της εξέλιξης των ειδών! Επίσης έγινε αναφορά στην πετυχημένη υπόθεση (success story) για τις θαλάσσιες χελώνες και τις μεσογειακές φώκιες.

Ακολούθησε γεύμα στο φουαγέ του αμφιθεάτρου με πρωτότυπα εδέσματα.

Άννα Κ-Μ

Η πρόεδρος του Εθνικού Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Γουλανδρή στην εισαγωγική της ομιλία. Και στο πάνελ η Μαρία Κατσακιώρη που συντόνισε τη συζήτηση στο στρογγυλό τραπέζι και γενικότερα την εκδήλωση.

Ο καθηγητής Παναγιώτης Δημόπουλος στην μία από τις δύο κεντρικές ομιλίες.

Αφιέρωμα στη Νέα Ερυθραία με ευκαιρία τη συμπλήρωση 100 χρόνων από την ίδρυσή της

1

Νέα Ερυθραία, 1925-2025

Από την ερημιά της αττικής γης, στη δημιουργία ενός σφριγηλού προσφυγικού προαστίου της Αθήνας.

... από τον
Θοδωρή Κοντάρη*

Η Νέα Ερυθραία είναι ένας από τους δεκάδες προσφυγικούς συνοικισμούς που δημιουργήθηκαν στην Αττική, μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή. Πρόκειται για έναν αμιγώς προσφυγικό αστικό συνοικισμό που είχε εν μέρει και αγροτικό χαρακτήρα. Η περιοχή έως το 1925 ήταν σχεδόν ακατοίκητη. Έκτοτε, με απαλλοτριώσεις, επεκτάσεις και μετοικεσίες από άλλα μέρη, δημιουργήθηκε το ση-

μερινό προάστιο της Ν. Ερυθραίας.

Η σημερινή Ν. Ερυθραία σε τίποτε δεν θυμίζει το άσημο προσφυγοχώρι της περιόδου 1926-1940. Εκείνη είναι η πιο δύσκολη και άγνωστη περίοδος στην ιστορία της πόλης μας. Σήμερα είναι αδύνατον να αντιληφθούμε το φυσικό της περιβάλλον, πριν ακόμη «αξιοποιηθεί». Η Νέα Ερυθραία διαθέτει μια πολυσυζητημένη κληρονο-

μιά και έχει συμβάλει καθοριστικά στη διαμόρφωση της τωρινής πραγματικότητας των προαστίων στα βόρεια της Κηφισιάς.

Η κληρονομιά της δεν είναι μόνο τα ήθη, τα τραγούδια, οι χοροί, το τοπικό γλωσσικό ιδίωμα, η θρησκευτικότητα, οι παραδόσεις, η νοστροπία, οι γνώσεις, τα φαγητά, η τόλμη κι η εργατικότητα που έφεραν οι πρόσφυγες. Είναι ακόμη ο αγώνας της εγκατάστασης σ' έναν άγνωστο τόπο, σε μέρος ημι-ορεινό και δασώδες, ακατάλληλο για ανθρώπινη εγκατάσταση και οικονομικές δράσεις.

Η Μικρασιατική Καταστροφή πρόκλεσε ένα τεράστιο ανθρωπιστικό πρόβλημα στην Ελλάδα, με την έλευση σχεδόν ενάμισι εκατομμυρίου προσφύγων σε μια χώρα κατεστραμμένη

οικονομικά. Τα προβλήματα ήταν ανυπέρβλητα, με κυρίαρχη τη στέγασση και τη σίτιση των προσφύγων. Γρήγορα αποφασίστηκε η ίδρυση νέων οικισμών όπως η Νέα Ερυθραία, χτισμένη 19 χλμ. βορείως της Αθήνας, μεταξύ Κηφισιάς και Εκάλης.

Οι Ερυθραιώτες πρόσφυγες δεν διάλεξαν τυχαία την περιοχή. Πολλοί από αυτούς γνώριζαν την Κηφισιά, όπου είχαν προσωρινά εγκατασταθεί κατά τη διάρκεια του Α΄ Διωγμού (1914-1918) αρκετές οικογένειες από το Λυθρί, τα Βουρλά, τα Αλάτσατα, τον Τσεσμέ και άλλα μέρη της Ερυθραίας χερσονήσου.

Οι φυγάδες εκείνοι βρέθηκαν στην Κηφισιά για να δουλέψουν στα χτήματα που τότε παρήγαν εκλεκτής ποιότητας ελιές και λάδι, λαχανικά, πατάτες, σπαράγγια, φράουλες, κεράσια και λουλούδια. Τα προϊόντα αυτά ήταν φημισμένα στην Αθήνα. Επίσης βρέθηκαν δουλειά στα πλουσιόσπιτα της Κηφισιάς, οι μεν άντρες κυρίως ως κηπουροί, επιστάτες, εργάτες, οι δε γυναίκες ως υπηρέτριες.

Μετά τη μεγάλη καταστροφή και τον οριστικό διωγμό τους από τη μικρασιατική Ερυθραία, το 1922, οι περισσότεροι από εκείνους τους πρόσφυγες του '14 ήρθαν πάλι στην Κηφισιά, όπου ήξεραν πρόσωπα και πράγματα. Κοντά σ' αυτούς, ήρθαν κι άλλοι. Ο ένας έφερνε τον άλλον. Ευθύς εξαρχής ονομαστές μεγαλοαστικές οικογένειες της Κηφισιάς (Μπενάκη, Καζούλη, Γεωργαντά, Χελιώτη, Μελά κ.ά.) συνέτρεξαν αμέσως τους πρόσφυγες προσφέροντάς τους δουλειά, ρουχισμό, τρόφιμα, χρηματικά επιδόματα και οργανώνοντας συσσίτια και ιατρική περίθαλψη για τα παιδιά. Έτσι ιδρύθηκε το 1926 από τον Εμμανουήλ και τη Βιργινία Μπενάκη το Μπενάκειο Παιδικό Άσυλο, που προσέφερε επί δεκαετίες πολύτιμες υπηρεσίες στους Μικρασιάτες.

Απέναντι από το Άσυλο, εκεί όπου το 1931 χτίστηκε το 2ο Δημοτικό Σχολείο Κηφισιάς, στεγάστηκαν σε τσαντίρια, παράγκες και κάθε λογής παραπήγματα οι Ερυθραιώτες, μέχρι να δημιουργηθεί ο συνοικισμός της Νέας Ερυθραίας, το 1925-26. Την εποχή

εκείνη είχαν καταγραφεί στην Κηφισιά 2.248 πρόσφυγες.

Το 1923 ιδρύεται ο **Σύλλογος Προσφύγων Κηφισιάς**, με 364 μέλη-οικογένειες και στόχο την απαλλοτρίωση μιας έκτασης για αποκατάσταση των προσφύγων. Απευθύνθηκε στο Σμυρνιό γιατρό Απόστολο Ορφανίδη, υπουργό τότε Υγιεινής, Προνοίας και Αντιλήψεως, κι έτσι το 1925 απαλλοτριώθηκε μια έκταση 152 στρεμμάτων, ιδιοκτησία της Μονής Πετράκη, για να δημιουργηθεί ο **Συνοικισμός Προσφύγων Κηφισιάς**, όπως ονομάστηκε για σύντομο χρονικό διάστημα.

Η έκταση αυτή ήταν γενικώς δασώδης, εφραπτόμενη με την οδό Μαραθώνος (σημερινή Ελ. Βενιζέλου), η οποία αποτελούσε τον κεντρικό οδικό άξονα που ένωνε το Συνοικισμό με τα πέριξ και την Αθήνα. Υπήρχε επίσης και η σιδηροδρομική γραμμή, που ένωνε την Κηφισιά με τον Διόνυσο, για τη μεταφορά μαρμάρων από τα νταμάρια.

Το ρυμοτομικό σχέδιο εκπόνησαν οι μηχανικοί του Δήμου Αθηναίων Σμιθ και Αυγερινός. Ο Συνοικισμός, παρά τις μεγάλες εδαφικές δυσκολίες, έλαβε τη μορφή κηποπροαστίου, με κεντρική πλατεία, απ' όπου ξεκινούσαν ακτινωτά φαρδείς για την εποχή εκείνη δρόμοι, με ιπποδάμειο σύστημα, με οικόπεδα έκτασης περίπου 200-250 τ. μ. και χώρους για ναό και σχολείο.

Η διανομή των οικοπέδων έγινε με κλήρωση σ' ένα ξέφωτο. Το επόμενο βήμα ήταν η κατασκευή 150 ξύλινων παραπηγμάτων, όπου στεγάστηκαν προσωρινά οι πρόσφυγες, μέχρι να χτίσουν με δικά τους έξοδα το σπιτάκι τους. Οι «παραπηγματούχοι», που μετακόμιζαν στο δικό τους σπίτι, άφηναν την παράγκα σε άλλη προσφυγική οικογένεια, από τις πολλές που έρχονταν από διάφορα μέρη, όταν έμαθαν την ίδρυση της Ν. Ερυθραίας και τη δωρεάν διανομή οικοπέδων.

Ο Συνοικισμός ονομάστηκε πολύ γρήγορα **Νέα Ερυθραία**, γιατί οι περισσότεροι κάτοικοί του προέρχονταν από πόλεις και χωριά της Ερυθραίας χερσονήσου, απέναντι από τη Χίο. Στην απογραφή του 1928, καταμετρήθηκαν εδώ 1.844 κάτοικοι, όλοι μικρασιατικής καταγωγής.

1. Ν. Ερυθραία, 1930-32. Άποψη από τη σημερινή πλατεία Διλβόν. Σε πρώτο πλάνο, η γραμμή του τρένου προς τον Διόνυσο. Αριστερά, μπροστά από τα τρία σπιτάκια, διακρίνεται η λεωφόρος Μαραθώνος (Βενιζέλου).

2. Νεόκτιστα Ν. Ερυθραίας (1995). Κρατική προσφυγική διπλοκατοικία του 1928 στην οδό Γραβιάς 16-18. Φωτ. αρχείο Θ. Κοντάρα.

3. Ν. Ερυθραία (1995). Κρατική προσφυγική διπλοκατοικία του 1937-38 στην οδό Αλατσάτων 11-13. Φωτ. αρχείο Θ. Κοντάρα.

Το 1931, απαλλοτριώθηκε άλλο ένα κομμάτι γης, επίσης ιδιοκτησία της Μονής Πετράκη, που εφραπτόταν με το προηγούμενο. Σ' αυτό το τμήμα είχαν ήδη χτιστεί το 1928 από το κράτος 15 πέτρινες διπλοκατοικίες των δύο δωμάτων, εμβαδού 56 τ. μ., που ονομάστηκαν **Νεόκτιστα** και στέγασαν 30 προσφυγικές οικογένειες. Το 1937-38 χτίστηκαν ολόγυρα από τα Νεόκτιστα

πολλές άλλες διπλοκατοικίες ενός δωματίου με κουζίνα, εμβαδού 32 τ.μ.

Τα κρατικά σπίτια ήταν κατασκευασμένα πολύ γερά, με πέτρες από νταμάρια της Εκάλης και του Κοκκινάρá, με κεραμοσκεπές. Όσα σώζονται μετά τους σεισμούς αποδεικνύουν την επιμελημένη κατασκευή τους, όπου βρήκαν δουλειά πολλοί Ερυθραιώτες πρόσφυγες.

Οι πρώτοι πρόσφυγες με τα χρήματα που πήραν από την λιγοστή κρατική αποζημίωση για τη χαμένη τους περιουσία στη Μ. Ασία, με πολλούς κόπους και μεγάλες στερήσεις, με προσωπική εργασία όλων των μελών της οικογένειας και με εθελοντική συμμετοχή συγγενών και φίλων, έχτισαν με ευτελή υλικά τα μικρά ισόγεια σπιτάκια τους, συνήθως δυο μικρά δωμάτια με κουζινάκι κι ένα ντάμι (αποθήκη).

Το 1928 ιδρύθηκε ο συνεταιρισμός «Μορτερό», με στόχο την αγροτική αποκατάσταση. Μορτερό ή, επί το λαϊκότερον, Μουχτερό ονομαζόταν μια ακαλλιέργητη θαμνώδης περιοχή, με λιγοστά πεύκα, στα βόρεια του Συνοικισμού. Απαλλοτριώθηκε έκταση 800 στρεμμάτων της Μονής Πετράκη, με την αμέριστη βοήθεια και πάλι του υπουργού Αποστόλου Ορφανίδη και του Βουρλιώτη γιατρού Σάββα Βαλίδη. Τελικά, μετά από υφαρπαγή 170 στρεμμάτων, μοιράστηκαν κλήροι των 7 στρεμμάτων σε 90 δικαιούχους. Μια μεγάλη λωρίδα γης επί της οδού Ελ. Βενιζέλου έμεινε ως ιδιοκτησία της κοινότητας. Εκεί δημιουργήθηκαν αργότερα το Α΄ Δημ. Σχολείο (1931), μια μεγάλη πλατεία και το Γυμνάσιο (1975).

ΝΑΟΙ - ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ

Απαραίτητη ήταν η δημιουργία εκκλησίας και σχολείου. Έως τότε, οι Ερυθραιώτες πρόσφυγες εκκλησιάζονταν στην Αγία-Σωτήρα (Μεταμόρφωση) του Κεφαλαριού και στον Άη-Δημήτρη της Κηφισιάς, ενώ οι μαθητές φοιτούσαν σε σχολεία της Κηφισιάς.

Με τη χορήγηση άφθονης ξυλείας κατασκευάστηκαν και λειτούργησαν από το 1926 μια εκκλησία-παράγκα και δίπλα της το σχολείο-παράγκα. Ο

ναός αφιερώθηκε στον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου και λειτούργησε έως το 1936, οπότε θεμελιώθηκε νέος λιθόκτιστος ναός. Για το χτίσιμό του συνέβαλαν όλοι οι Ερυθραιώτες, με εράνους, προσωπική εργασία, δωρεές υλικών και χρημάτων.

Η Βαγγελίστρα μας είχε ελλιπή οικονομογράφηση και οι περισσότερες φορητές εικόνες της ήταν αφιερώματα των μικρασιατικών συλλόγων. Οι μόνες σπουδαίες εικόνες που ήρθαν από την Πατρίδα ήταν ο ασημοκαπλαντισμένος Αγιο-Δημήτρης από το χωριό Κάτω Ντεμερτζιλί των Βουρλών και η μικρή Αγία-Ματρώνα (η λεγόμενη «Εύρεση»), που θεωρείτο θαυματουργή και ήταν το παλλάδιο των Ελλήνων του Λυθριού.

Ο ναός αυτός, που συνδέθηκε πολύ στενά με τους πρώτους πρόσφυγες, κατεδαφίστηκε απερίσκεπτα το 1969. Στη θέση του χτίστηκε ο σημερινός πολύ μεγάλος ναός του Ευαγγελισμού, εγκαινιασμένος το 1995.

Σε μια άλλη εκκλησίτσα, ένα μονόχωρο ναΐσκο, τιμάται η μνήμη των Αγ. Αναργύρων και χτίστηκε γύρω στα 1927-1930. **Αυτό το εκκλησιάκι μαζί με το Α΄ Δημ. Σχολείο και όλα κρατικά προσφυγικά σπίτια σώζονται ακόμη είναι τα παλιότερα κτίσματα της Ν. Ερυθραίας.**

Ο δεύτερος ενοριακός ναός θεμελιώθηκε στο Μορτερό το 1990, με δαπάνες του Συλλόγου «*Η Αγ. Ματρώνη*». Χτίστηκε σε σχέδια της αρχιτέκτονος Κατερίνας Μουστάκη. Δυστυχώς, η εικόνα της «*Εύρεσης*» εκλάπη από αγνώστους κι έτσι η Ν. Ερυθραία απώλεσε ένα από τα κυριότερα μικρασιατικά κειμήλιά της.

Από το σύλλογο «*Η Αγ. Μαύρα*» θεμελιώθηκε το 1978 στην περιοχή Καστρίτσα μικρός ναός αφιερωμένος στους Αγίους Τιμόθεο και Μαύρα.

Το νεκροταφείο της Ν. Ερυθραίας ιδρύθηκε από τον κοινοτάρχη Φώτη Βαρδαξή το 1966.

ΣΧΟΛΕΙΑ

Το πρώτο σχολείο ήταν μια ξύλινη παράγκα που κατασκευάστηκε στο προαύλιο της Ευαγγελίστριας, μετά από επίμονες ενέργειες της Στάσας Πετρα-

κίδου - Πίττα, της «εθνικής» δασκάλας της Ν. Ερυθραίας, η οποία δίδαξε επί τρεις δεκαετίες τα προσφυγάκια. Το 1931 χτίστηκε το Α΄ Δημ. Σχολείο, που χρησιμοποιείται μέχρι σήμερα και αποτελεί το πιο ιστορικό κτίσμα της πόλης.

Κατά την εικοσαετία 1931-1951 λίγα παιδιά συνέχιζαν τις γυμνασιακές σπουδές στο Μαρούσι αρχικά και στην Κηφισιά αργότερα. Μετά το '50 αυξάνονταν ολοένα και περισσότερο τα παιδιά που φοιτούσαν στην δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στη δεκαετία του 1970, χτίστηκαν δυο νέα σχολικά κτήρια, αυτό της οδού Περγάμου (1979), όπου στεγάζονται τα Β΄ και Γ΄ Δημ. Σχολεία, και το Γυμνάσιο (1975), στη λεωφόρο Βενιζέλου. Από το 1992 λειτουργεί το Γενικό Λύκειο Ν. Ερυθραίας, που ονομάζεται *Αναξαγόρειο* προς τιμήν της Αναξαγορείου Σχολής των Βουρλών της Ερυθραίας.

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Κατά την εγκατάσταση των προσφύγων, η Κηφισιά ανήκε διοικητικά στο Δήμο Αθηναίων. Αυτονομήθηκε ως Κοινότητα το 1925 και συμπεριέλαβε στα όριά της τον νεοϊδρυθέντα συνοικισμό της Ν. Ερυθραίας, το Καστρί και την Εκάλη. Η Νέα Ερυθραία αναγνωρίστηκε ως Κοινότητα το 1934. Η ζωή της υπήρξε βραχύβια, διότι για λόγους μικροπολιτικής, η Κοινότητα Ν. Ερυθραίας καταργήθηκε το 1937 και συνενώθηκε με την Κηφισιά, για να αυξηθεί αυτή τον πληθυσμό της και να γίνει Δήμος. Το 1948 συστάθηκε και πάλι ως αυτόνομη Κοινότητα και προήχθη σε Δήμο το 1982. Από το 2011 συνενώθηκε με τους Δήμους Εκάλης και Κηφισιάς και σήμερα αποτελούν το νέο καλλικρατικό Δήμο Κηφισιάς.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Στις απογραφές, η Νέα Ερυθραία παρουσιάζει διαρκή αύξηση πληθυσμού, κατά καιρούς αλματώδη.

Το 1928 το χωριό είχε 1.844 κατοίκους, οι οποίοι υπερδιπλασιάστηκαν μετά από σχεδόν 25 χρόνια και το 1951 ανήλθαν στους 4.225, το 1981 σε 10.100 και το 2011 σε 17.379. Σήμερα (2025) υπολογίζεται πως έχει ξεπεράσει τους 20.000 κατοίκους.

4

5

4. Γιορτή του κατηχητικού μπροστά στην εκκλησία-παράγκα του Ευαγγελισμού Ν. Ερυθραίας, γύρω στα 1932-34. Στο κέντρο ο Συμμυριός δάσκαλος Κώστας Μιχαλαρίδης. Δεξιά του η «κηρύχτρα» Ελένη Καρύκα. Παραπλεύρως, οι ιερείς Άγγελος Νησιώτης και Γρηγόρης Αγαθονικιάδης και οι επίτροποι αδελφοί Γεωργιάδου, από τον Τσεσμέ. Ο Γιώργος Γεωργιάδης (που κρατά καπέλο) εκλέχτηκε πρώτος κοινοτάρχης της Ν. Ερυθραίας, το 1934 (φωτ. αρχείο Θ. Κοντάρη).

5. Ν. Ερυθραία, 1932-34. Μαθητές του Α΄ Δημ. Σχολείου με τους δασκάλους Κώστα Μιχαλαρίδη (κέντρο) και Στάσα Πετρακίδου (δεξιά) (φωτ. αρχείο Μαρίας Πασαδάκη - Κασιόμπα).

ΥΔΡΕΥΣΗ

Η ανάγκη για νερό καλυπτόταν αρχικά από τρία δημόσια πηγάδια κι από μερικά άλλα που είχαν ανοίξει ιδιώτες στις αυλές των σπιτιών τους. Με την ίδρυση της Κοινότητας Ν. Ερυθραίας (1934), η ύδρευση ήταν η βασικότερη έγνοια των αρχόντων. Υπήρχε άφθονο νερό από ένα αρτεσιανό φρέαρ του Καστριού, όμως η οικοδομική εταιρία «Καστρί» το θεώρησε δικό της και δεν επέτρεπε την ύδρευση της Ν. Ερυθραίας. Τελικά οι Ερυθραιώτες κατέλαβαν το χώρο και το αρτεσιανό κατοχυρώθηκε μετά από δίκες στην Κοινότητα, το 1937. Στο τέλος της δεκαετίας του 1940 το δίκτυο επεκτάθηκε παντού και το νερό μπήκε πια σε όλα τα σπίτια.

ΑΣΧΟΛΙΕΣ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Οι πρόσφυγες αρχικά έκαναν όποια δουλειά έβρισκαν, *γιαπιτζήδες* (οικοδόμοι), μικρέμποροι και μικροεπαγγελματίες. Εξυπηρετούσαν μια ολοένα αυξανόμενη πελατεία όχι μόνο από τη φτωχική Ν. Ερυθραία, αλλά κυρίως από τα πλούσια προάστια της Εκάλης και του Καστριού, όπου απαγορευόταν να λειτουργούν μαγαζιά.

Όσοι πήραν κλήρο στο Μορτερό προσπάθησαν να καλλιεργήσουν αμπέλια, μεταφέροντας την εμπειρία τους από την Πατρίδα. Όμως παρήγαν λίγα σταφύλια και λαχανικά, χωρίς εμπορική αξία.

Άλλοι άντρες εργάστηκαν στα νταμάρια του Διονύσου, στα ασβεστοκάμινα και στα κεραμιδαριά, άλλοι στα πρεβόλια και τις επαύλεις της Κηφισιάς. Αρκετοί προσελήφθησαν στην κατασκευή του φράγματος του Μαραθώνα (1926-31).

Οι περισσότερες γυναίκες εργάστηκαν ως οικιακές βοηθοί σε πλουσιόσπιτα ή μαθήτευσαν σε φτασμένες, καλές προσφυγίνες μοδίστρες απόκτησαν μεγάλη πελατεία «του καλού

κόσμου». Άλλες ήταν κεντήστρες, που έπαιρναν παραγγελίες για κάθε λογής προικιά -πραγματικά έργα τέχνης!- κερδίζοντας αρκετά χρήματα.

Τα οικονομικά πολλών οικογενειών από τη δεκαετία του 1930 έως τις αρχές του 1960 ενισχύθηκαν σημαντικά κι από τον παράγοντα του παραθερισμού. Εύποροι κάτοικοι της Αθήνας μετακόμιζαν το καλοκαίρι εδώ. Μετά την Κατοχή, οι λίρες από τα ενοίκια των παραθεριστών κάλυψαν τα έξοδα για χτίσιμο ή επέκταση σπιτιών και για σπουδές των παιδιών.

ΣΥΛΛΟΓΟΙ - ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Οι πρώτοι μικρασιατικοί σύλλογοι Σιβηριανών, Λυθριανών, Αλατσατιανών, Δερμετζιλωτών λειτούργησαν επί δεκαετίες με στόχο την αλληλοβοήθεια. Αργότερα στόχευσαν κυρίως στη διατήρηση της Μικρασιατικής Μνήμης.

Δεν έλειψαν και οι αθλητικοί σύλλογοι. Το 1928 ιδρύθηκε η «*Παμμικρασιατική Ένωσις Ν. Ερυθραίας*», με

αρκετές επιτυχίες. Το 1930 δεκάδες μέλη της αποχώρησαν και ίδρυσαν τον *Όμιλο Φιλάθλων «Ερμής»*. Τα δυο σωματεία τελικά συγχωνεύθηκαν το 1938 στον «*Πανερυθραϊκό Αθλητικό Όμιλο Ν. Ερυθραίας*», που εντάχθηκε στην Γ΄ κατηγορία. Μετά το 1945, ο *Πανερυθραϊκός* σημειώνει μια λαμπρή πορεία.

ΤΑ ΚΑΤΟΠΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1950 η Ν. Ερυθραία αλλάζει πρόσωπο. Από προσφυγικό χωριό μετατρέπεται σε πολύβουο απρόσωπο προάστιο των Αθηνών.

Στα όρια της Ν. Ερυθραίας εντάχθηκαν μετά το 1950 νέες περιοχές (Εθνικιστών και Αναπήρων Πολέμου, το Καστρί κι ένα μέρος της Πολιτείας). Στη δεκαετία του 1960 έγιναν σημαντικά έργα υποδομής και παρατηρείται ανοικτό-

μηση νέων σπιτιών και καταστημάτων, αλλά και αυθαίρετη δόμηση στο Μορτερό, που ήταν εκτός σχεδίου πόλεως.

Από τη δεκαετία του 1970 έως το 2010, εμφανίζεται οικοδομικός οργανισμός στην πόλη μας. Τα προσφυγικά ισοπεδώνονται, έρχεται η αντιπαροχή και στα οικόπεδα των 250 τ. μ. ξεφυτρώνουν πολυώροφα κτήρια με 4-6 ορόφους. Οι στενοί πλέον δρόμοι ασφυκτιούν πνιγμένοι στ' αυτοκίνητα. Το Μορτερό εντάσσεται στο σχέδιο πόλεως, η αξία της γης απογειώνεται και χτίζονται εκατοντάδες διώροφα πολυτελείας.

Το κέντρο, η λεγόμενη Αγορά της Ν. Ερυθραίας, και οι δρόμοι γύρω απ' αυτό κατακλύζονται από γραφεία, ιατρεία και μαγαζιά κάθε είδους, δημιουργώντας ένα εμπορικό μέτωπο υψηλής οικονομικής αξίας. Γειτονιές, που ως το 1980 ήταν απόμακρες και χωρίς καμία κίνηση, γέμισαν πλέον εμπορικά κέντρα, μπαράκια, καφετέριες, μαγαζιά με πρόχειρο φαγητό και στέκια νεολαίας υπερτοπικού χαρακτήρα, με υψηλότερα ενοίκια. Αυξάνεται η ηχορύπανση, ενώ το πράσινο με τα πεύκα και άλλα δέντρα που φύτεψαν οι πρόσφυγες έχει μειωθεί σήμερα κατά 70% σε σχέση με το '50.

Η Νέα Ερυθραία μεταλλάχτηκε κι απόκτησε ένα διπλό πρόσωπο. Από τη μια, διατηρείται ο πυρήνας της, με το ύψος του παλιού προσφυγικού χωριού στον κεντρικό ιστό, με μικρά σπίτια, λιγοστά μαγαζάκια γειτονιάς και στενές κοινωνικές και φιλικές επαφές. Από την άλλη, στις περιοχές του Μορτερού, του Καστριού και της Πολιτείας κατοικούν νεοφερμένοι υψηλών εισοδημάτων, που δεν έχουν επαφές μεταξύ τους.

Έτσι, ενώ η πόλη μας δημιουργήθηκε ως ένας αστικός και ημιαγροτικός προσφυγικός οικισμός, με την πάροδο του χρόνου κατέστη ένα αστικό προάστιο με μεσοαστούς και μεγαλοαστούς κατοίκους και πολύ φορτισμένη εμπορική δραστηριότητα, που εξυπηρετεί μια ευρύτερη περιοχή.

*Ο Θεοδωρής Κοντάρης είναι φιλόλογος, μελετητής του μικρασιατικού πολιτισμού, απόγονος προσφύγων από το Σιβισάρι

2026

Ν. Ερυθραία, γύρω στα 1928-1929. Κατασκευή πλιθιών για χτίσιμο στην αυλή προσφυγικού σπιτιού, στην οδό Ανακρέοντος (φωτ. αρχείο Θ. Κοντάρη).

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ / JANUARY 2026

Δ Μ	Τ Τ	Τ W	Π Τ	Π F	Σ S	Κ S
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ / FEBRUARY 2026

Δ Μ	Τ Τ	Τ W	Π Τ	Π F	Σ S	Κ S
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	

ΜΑΡΤΙΟΣ / MARCH 2026

Δ Μ	Τ Τ	Τ W	Π Τ	Π F	Σ S	Κ S
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

ΑΠΡΙΛΙΟΣ / APRIL 2026

Δ Μ	Τ Τ	Τ W	Π Τ	Π F	Σ S	Κ S
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

ΜΑΪΟΣ / MAY 2026

Δ Μ	Τ Τ	Τ W	Π Τ	Π F	Σ S	Κ S
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

ΙΟΥΝΙΟΣ / JUNE 2026

Δ Μ	Τ Τ	Τ W	Π Τ	Π F	Σ S	Κ S
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

ΙΟΥΛΙΟΣ / JULY 2026

Δ Μ	Τ Τ	Τ W	Π Τ	Π F	Σ S	Κ S
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ / AUGUST 2026

Δ Μ	Τ Τ	Τ W	Π Τ	Π F	Σ S	Κ S
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ / SEPTEMBER 2026

Δ Μ	Τ Τ	Τ W	Π Τ	Π F	Σ S	Κ S
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ / OCTOBER 2026

Δ Μ	Τ Τ	Τ W	Π Τ	Π F	Σ S	Κ S
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ / NOVEMBER 2026

Δ Μ	Τ Τ	Τ W	Π Τ	Π F	Σ S	Κ S
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ / DECEMBER 2018

Δ Μ	Τ Τ	Τ W	Π Τ	Π F	Σ S	Κ S
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

- 20/1 Βασιλόπιτα
- 10/2 Βιβλιοπαρουσίαση
- 20/2 Ίδρυμα Β. και Ε. Γουλανδρή
- 3/3 Γενική Συνέλευση
- 22 - 25/5 Κύθηρα
- 6 - 7/6 Παζάρι
- 12/6 «Ουζάκι»

οι φίλοι
ΤΟΥ ΜΟΝΣΕΙΟΥ

Για τις υπόλοιπες εκδηλώσεις του 2026
να επισκέπτεστε την ιστοσελίδα: filoi-gnhm.gr

Κάθε πρώτη Τρίτη του μηνός ΓΝΩΡΙΖΟΥΜΕ ΑΞΙΟΠΡΟΣΕΧΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

... της Άννας Κ-Μ

Πιο πετυχημένος ο τίτλος: «Γνωριμία με αξιοσημείωτους ανθρώπους» του σκηνοθέτη Μενέλαου Καραμαγγιώλη. Δεν θα τον «κλέψουμε» όμως! Κρατήστε το «Γνωρίζουμε Αξιοπρόσεχτους Ανθρώπους». Κι αυτός θα είναι από δω και πέρα ο τίτλος για τις συναντήσεις μας την πρώτη Τρίτη του μηνός. Οι συναντήσεις ξεκίνησαν το 2008 και υλοποιούνται από τον Οκτώβριο μέχρι τον Ιούνιο. Συνηθίζουμε τον Ιανουάριο να κόβουμε τη Βασιλόπιτα και τον Ιούνιο, λίγο πριν χωρίσουμε, οργανώνουμε μια Πορτή για να ευχαριστήσουμε τους Εθελοντές μας. Μέχρι σήμερα λοιπόν έχουμε οργανώσει περισσότερες από 120 «Γνωριμίες με αξιοπρόσεχτους Ανθρώπους».

Μέσα στα 48 χρόνια ζωής του Σωματείου μας έχουμε στήσει μια σειρά από δράσεις με σταθερή περιοδικότητα. Έτσι, τα μέλη και όσοι βρίσκονται κοντά μας ξέρουν ότι κάθε μήνα δύο με τρεις φορές μπορούν να συμμετέχουν σε μια δράση με ενδιαφέρον και ποιότητα. Έτσι, που όταν φεύγουμε να αισθανόμαστε λίγο «πλουσιότεροι» μέσα μας.

Οι υπόλοιπες εκδηλώσεις με σταθερή περιοδικότητα είναι: (1) οι οικο-τουριστικές εκδρομές μας, άνοιξη και φθινόπωρο. (2) Οι ημερήσιες επισκέψεις-ξεναγήσεις-περίπατοι 6 - 7 κάθε χρόνο. (3) Η έκδοση του περιοδικού, τέσσερις φορές το χρόνο.

Και δεν αναφέρουμε εδώ τις Μουσειοβαλίτσες και τις υπόλοιπες εκπαιδευτικές δράσεις μέσα και έξω από τη σχολική τάξη ούτε τις προβολές ταινιών.

ΑΞΙΟΠΡΟΣΕΧΤΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ - Ξεχωρίζουμε μερικούς:

10/1/20011, ο **Πέτρος Ζαμπέλης**, εικαστικός, υπεύθυνος του καλλιτεχνικού τμήματος του Μουσείου, μας ξενάγησε στην Έκθεση που είχε δημιουργήσει με σπάνια σχολικά βιβλία και ιδιαίτερα αναγνωστικά.

4/12/2012, ο οινολόγος **Γιώργος Χατζηνικολάου** μας αποκάλυψε μυστικά για την παρασκευή και κατανάλωση του κρασιού.

5/3/2013, ο καθηγητής-ακαδημαϊκός **Μανώλης Κορρές** μας μίλησε για τη Γεωλογία και την αρχαία αρχιτεκτονική.

3/12/2013, ο αρχαιολόγος και ιστορικός τέχνης **Δημήτρης Κουρκουμέλης** μας μίλησε για το Ναυάγιο των Αντικυθέρων «Μέντωρ».

2/12/2014, ο συγγραφέας **Γιάννης Μανέτας** παρουσίασε το βιβλίο του «Τι θα έβλεπε η Αλίκη στη Χώρα των Φυτών».

Πέτρος Ζαμπέλης

4/11/2014, ο συγγραφέας **Νίκος Σαραντάκος** παρουσίασε το βιβλίο του «Οπωροφόρες Λέξεις».

4/2/2014, η ιστορικός **Ιωάννα Πετροπούλου** από το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών μας μίλησε με θέμα: «Μικρασιατικά Κειμήλια το ταξίδι τους στο χρόνο».

17/10/2014, Γιορτάσαμε μαζί με στελέχη και Φίλους γύρω από τη **Νίκη Γουλανδρή** τα 50 χρόνια του Μουσείου.

5/10/2017, ο **Σταύρος Μπένος**, πριν Δήμαρχος Καλαμάτας, βουλευτής, υφυπουργός και τώρα πρόεδρος στο «Διάζωμα» μας μίλησε για ένα πλήθος πετυχημένων δράσεων που έχει οργανώσει και εξακολουθεί να οργανώνει.

6/2/2018, ακούσαμε τον ομ. καθηγητή **Φάνη Κακριδή** σε μια ουσιαστική ανάλυση-μάθημα για τη γλώσσα μας.

6/3/2018, ο **Ηλίας Ευθυμίου**, πριν διευθυντής της Greenpeace, υφυπουργός Περιβάλλοντος και συγγραφέας, παρουσίασε το βιβλίο του "Το δίλημμα της πεταλούδας".

11/3/2021, η ιστορικός **Μαρία Πρωτόπαπα-Μαρνέλη** μας μίλησε για την προσωπικότητα της κυνικής φιλοσόφου Ιππαρχίας.

7/12/2021, εν μέσω κορονοϊού, ο φυσικός **Φίλιππος Κυρκίτσος**, Πρόεδρος της Οικολογικής Εταιρείας Ανακύκλωσης μας μίλησε διαδικτυακά για την Ανακύκλωση

Ηλίας
Ευθυμιόπουλος

Γιάννης Μανέτας

Σταύρος Μπένος

Ιωάννα Πετροπούλου

Φάνης
Κακριδής

Νίκη Γουλανδρή

Μανώλης
Κορρές

Μαριέττα Πεπελάση

Δημήτρης
Κουρκουμέλης

Μαρία Ευθυμίου

Θοδωρής Κοντάρας

Χρήστος Χωμενίδης

Κλήμης Πυρουνάκης

Γιώργος
Καραμπελιάς

και την εφαρμογή της στην καθημερινότητά μας.

8/11/2022, ο φιλόλογος **Κλήμης Πυρουνάκης** μας μίλησε για τη δουλειά που γίνεται στο σχολείο των γυναικείων φυλακών στον Ελαιώνα Θηβών.

3/5/2022, η καθηγήτρια αμερικανικής λογοτεχνίας **Λιάνα Σακελλίου** παρουσίασε Αμερικανίδες ποιήτριες.

4/10/2022, ο φιλόλογος και μελετητής του μικρασιατικού πολιτισμού **Θοδωρής Κοντάρας** μας μίλησε για τη «Συμβολή των Μικρασιατών στη διαμόρφωση της Νεότερης Ελλάδας και επίσης,

2/4/2024, «Τα μικρασιατικά έθιμα της Άνοιξης και της Λαμπρής».

5/12/2022, η καθηγήτρια **Μαρία Ευθυμίου** μας μίλησε για τις ορειβατικές διαδρομές που αγάπησε.

4/10/2023, η ψυχολόγος και συγγραφέας **Μαριέττα Πεπελάση** παρουσίασε το τελευταίο της βιβλίο.

14/11/2023, η δημοσιογράφος και τηλεοπτική παραγωγός **Βάσω Κανελλοπούλου** παρουσίασε αποσπάσματα από τις πρώτες ταινίες οικολογικού περιεχομένου, παραγωγές της EPT και σπάνιες-ιστορικές συνεντεύξεις.

6/2/2024, ο καθηγητής **Κωνσταντίνος Ακουμιανάκης** μας μίλησε για τα βότανα και ιδιαίτερα το σταμαναγκάθι.

14/10/2024, ο **Διονύσης Μέρμυγκας** παρουσίασε τον Άτλαντα των Φυτών της Ελλάδας και ξενάγησε στο Herbarium του Μουσείου μας του οποίου είναι υπεύθυνος.

5/11/2024, η συγγραφέας **Καρολίνα Μέρμυγκα** παρουσίασε το βιβλίο της "Ο κήπος της Αμαλίας".

6/5/2025, ο συγγραφέας **Χρήστος Χωμενίδης** παρουσίασε το υπό έκδοση βιβλίο του.

7/10/2025, ο συγγραφέας και ακτιβιστής **Γιώργος Καραμπελιάς** μας μίλησε για την ελευθερία του ατόμου την εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης.

Όλα αυτά είναι άλλη μια προσφορά των Φίλων προς το Μουσείο και μια ικανοποίηση για τους συντονιστές.

περισσότερα στο:
www.filoi-gnhm.gr

Κάποιες από τις ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ που προγραμματίζουμε για το 2026

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Τρίτη 20/1/26, στις 7:30 μ.μ. στο café «Αμμωνίτες» Κέντρο ΓΑΙΑ, Όθωνος 100, στην Κηφισιά, θα κόψουμε τη Βασιλόπιτα. Σε ατμόσφαιρα ζεστή και φιλική με εδέσματα-δημιουργίες δικές μας. Ο Αλέξανδρος Κοντογιάννης με την κιθάρα του θα ενισχύσει την εορταστική μας διάθεση. **ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ** μέλη 25 €/άτομο, μη μέλη 30 €/άτομο. Σας περιμένουμε με τους φίλους σας!

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Τρίτη 10/2/26, στις 6:30 μ.μ. στο café «Αμμωνίτες» Κέντρο ΓΑΙΑ, Όθωνος

100, στην Κηφισιά, θα παρουσιάσουμε και θα συζητήσουμε για το βιβλίο «Ερρίκου Σλήμαν 42, Πατήσια» της Άννας Κρεμέζη-Μαργαριτούλη. Θα μιλήσουν με αλφαβητική σειρά ο

Νίκος Βατόπουλος, δημοσιογράφος-συγγραφέας, ο Νικήτας Πατνιώτης ομ. καθηγητής κοινωνιολογίας Παν/μίου Πατρών, ο Νίκος Χαραλαμπίδης, διευθυντής του ελληνικού γραφείου της Greenpeace και η συγγραφέας. Τη συζήτηση θα συντονίσει η Μαρία Κοκκίνου, εκδότρια.

Παρασκευή 20/2/26, στις 11:45 π.μ. Ξενάγηση στο Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή στο Παγκράτι και στην έκθεση «Από τον Monet στον Warhol». Συνάντηση επιτόπου. Συμμετοχή 15 €, εξασφάλιση θέσης με την καταβολή του αντιτίμου μέχρι 15/2/26.

ΜΑΡΤΙΟΣ

Τρίτη 3/3/26, στις 6:30 μ.μ. στο café «Αμμωνίτες» Κέντρο ΓΑΙΑ, Όθωνος 100, στην Κηφισιά, θα γίνει η Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση των μελών και Αρχαιρεσίες για την ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου. Κατά τη διάρκεια της διαλογής των ψήφων θα γίνει ομιλία. Θέμα και ομιλητής θα οριστούν αργότερα.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Ημερήσια εκδρομή στη Μακρόνησο με ξεναγό τον μηχανικό περιβάλλοντος και Πρόεδρο του Αναπτυξιακού Συνδέσμου Λαυρεωτικής, **Στάυρο Ιατρού**.

ΜΑΪΟΣ

22 - 25/5/26 θα γίνει η ανοιξιάτικη εκδρομή μας στα Κύθηρα σε συνεργασία με το ταξιδιωτικό γραφείο "Somewhere We Know".

ΙΟΥΝΙΟΣ

6 - 7/6/26, Σαββατοκύριακο θα γίνει το 27ο και τελευταίο μας ΠΑΖΑΡΙ στη βεράντα και στον Κήπο του Μουσείου, Λεβίδου 13, Κηφισιά.

Παρασκευή 12/6 «Μ' ένα ουζάκι» θα ευχηθούμε το «καλό καλοκαίρι» τιμώντας τους εθελοντές μας.

• • •

Οι Εκδηλώσεις ακόμη πληθαίνουν και εμπλουτίζονται. Να επισκέπτεστε την ιστοσελίδα για ενημέρωση

commons.wikimedia.com/wiki/File:Kythira

Κύθηρα → 22 - 25 ΜΑΪΟΥ

Για την έντυπη μορφή του τεύχους αναζητείται χορηγός

Έτος ίδρυσης 1978

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΦΙΛΟΙ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ
ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ
Λεβίδου 13, 145 62 Κηφισιά
ΤΗΛ.: 210 8083289, 210 8015870

E-MAIL: info@filoi-gnhm.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Άννα Κρεμέζη-Μαργαριτούλη

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Μπετίνα Βρανά, Νάντια Κορδάτου,
Ειρήνη Ζαχαροδήμου, Βάσω Κούσουλα

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ: defrost design

ISSN 2623-4734

WEBSITE: www.filoi-gnhm.gr

Φίλοι Εθνικού Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Γουλανδρή

friends_gnhm

ΦΙΛΟΙ Εθνικού Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Γουλανδρή

